

III SOOME-EESTI KOOLIKONGRESS

TARTUS
17.—19. JUUNINI 1939



K 8300

III SOOME-EESTI KOOLIKONGRESS

KONGRESSI AUTOIMKOND:

Haridusminister *A. Jaakson*, Soome saadik minister *P. J. Hynninen*, Tartu linnapea *A. Tõnisson*.

KONGRESSI EESTI PEATOIMKOND:

Direktor *V. Alttua* (juhataja), peainspektor *E. Etoerk*, õpetaja *V. Horm* (sekretär), direktor *J. Käis*, inspektor *J. Lang*, koolijuhataja *E. Murdmaa*, haridusõunik *K. Ollik*, toimetaja *J. Rummo*, direktor *A. Veiderma* ja õpetaja *A. Viiman*.

KONGRESSI SOOME PEATOIMKOND:

Haridusõunik *A. Salmela*, koolinõunik dr. phil. *A. Hauskonen*, õpetaja *S. Koivulehto*, koolinõunik *J. Laurila*, õpetaja *U. Miettinen*, direktor *P. Musikka*, õpetaja mag. *K. Mustonen*, õpetaja *N. Oksanen*, rahvaõlikoolijuhataja *E. Paavola*.

KONGRESSI TARTU PEATOIMKOND:

Inspektor *J. Lang* (juhataja), direktor *J. Käis*, juhataja *A. Koskel*, õpetaja *E. Looga* ja õpetaja *E. Valdas*.

KAVA.

REEDEL, 16. JUUNIL.

Kell 14.00 — Soome külaliste saabumine Tallinna.
" 19.00 — Arasõit Balti jaamast erirongiga Tartusse.
" 22.00 — Saabumine Tartusse ja majutamine.

LAUPÄEVAL, 17. JUUNIL.

Kell 8.00—10.00 — Eesti õpetajate segakoori harjutus „Vanemuises”.
" 10.15—11.45 — Kongressi avamine „Vanemuise” kontsertsaalis.

KAVA:

Segakoorilaule:

Ärka üles isamaa A. Läte
Su Põhjamaa päikese kullast T. Vettik
Eesti õpetajate segakoor. Juhatab *J. Vettik*.

Avasõna. Dir. *P. Alttua*.

Haridusminister *A. Jaaksoni* sõnavõtt.

Soome saadik minister *P. J. Hynnineni* sõnavõtt.

Segakoorilaule:

Suomen laulu F. Pacius
Isänmaalle J. Sibelius
Sortavala seminari koor. Juhatab lektor *E. Härkönen*.

Tervitust.

Mu isamaa. Maamme.

Kell 12.00—14.00 — 3 üldloengut „Vanemuises”:

1. Eesti muinaslõnged. Prof. *H. Maara* (soome k.).
2. Soome keskkoolikasvatuse põhilused ja lähem korraldus. Haridusõunik dr. *Niilo Kalho* (eesti k.).
3. Eesti noorsoo-organisatsioonidest. Koolide inspektor *G. Reial* (soome keeles).

Koolinäitus (Poeglaste gümnaasiumis, Riia 111) on avatud 17. juunil kell 12—19.

Kell 14.00—16.00 (17.00) — Lõunav. heag.
" 16.00—17.30 — Õpetajate laulukoori harjutus.
" 17.00—19.00 — Töö harrastusringides.

Algkooli harrastusring („Vanemuises“).

Kell 17.00

1. Koooliuuendustööst Eestis. J. Käis (soome keeles).
2. Karskuskasvatustöö Soome algkoolides. Koolinõunik F. Nurmi (eesti keeles).
3. Poiste käsitöö Soome rahvakoolis. Öp. L. Kaisla (eesti keeles).

Keskooli harrastusring („Vanemuises“).

Kell 17.00

1. Matias Aleksanteri Castrén rahvusliku teaduse sange- rina. Dr. J. Haav (eesti keeles)
2. Eesti keskool ja gümnaasium. Peainsp. mag. J. Aavik (soome keeles).

Koolitervishoiu harrastusring („Vanemuises“).

Kell 17.00

1. Uusi tähelepanekuid koolitervishoiu alalt. Kooliarst dr. med. A. Ruotsalainen.
2. Hambatervishoiu-kultuuri tõstmine koolide kaudu. Dr. med. E. Sääg.

Kell 21.00—23.30

- Tutvumisõhtu „Vanemuises“. Kavas sõnavõtte, koorilaule, sooloteekandeid, deklamatsiooni. Kohvilaud.

POHAPÄEVAL, 18. JUUNIL.

Kell 9.30—11.00 — Pidulik jumalateenistus Ülikooli kirikus.

„ 12.00—14.00 — 2 üldloengut („Vanemuises“).

1. Rahvakoolikasvatuse aluseid ja uuenduskavatsusi Soomes. Haridusnõunik A. Salmela (eesti keeles)
2. Eesti kooli päevaküsimusi. Kooliosak. dir. V. Alho (soome keeles)

„ 14.00—17.00 — Lõunavaheag.

„ 17.00—20.00 — Eesti Rahva Muuseumi külastamine ja Tartu Linnavalitsuse vastuvõtt Raadi pargis.

„ 21.00—22.00 — Kultuurifilmide demonstratsioon kino „Ateen'is“, Gustav-Adolfi 10.

Koolinäitus on avatud 18. juunil kella 10—17.

ESMASPÄEVAL, 19. JUUNIL.

Kell 9.00—11.00 — 3 üldloengut („Vanemuises“):

1. Koolitervishoiust Soome koolides. Ülemkooliarst dr. A. Lyytinen (eesti keeles).

2. Kooliaiadus Eestis. Seminari dir. dr. J. Port (eesti keeles).
3. Kalevala õpetab elamiskunsti. Juhataja Impi Sirkka (eesti keeles).

Kell 12.00—14.00 — Töö harrastusringides

Algkooli harrastusring (Ülikooli auditooriumis, Aia 46).

Kell 12.00

1. Keskustelu: Õpilaste kirjavihetusest ja õpetajate vahetusest Soome ja Eesti vahel. Algab õp. V. Norm.
2. Kinotund. Koolijuhataja M. Vellema ja õp. J. Simre.

Keskooli harrastusring („Vanemuises“).

Kell 12.00

1. Tööpõhimõtte rakendamine Soome koolides. Dr. Urpo Kuuskoski (eesti keeles).
2. Eesti keskool ja gümnaasium. Mag. J. Käosaar (soome keeles).

Koolitervishoiu harrastusring („Vanemuises“).

Kell 12.00

1. Puhkeaja mõjustus õpilaste kohalisele arengule. Kooliarst dr. E. Alho.
2. Eesti koolitervishoiu arengu suunad ja vajadused. Prof. H. Madisson.

Kell 14.00—17.00 — Lõunavaheag.

„ 17.00—18.00 — Üldloeng: Muusikaõpetus Eesti koolis. Õpetaja R. Pääs (soome keeles). Kooliorkestri ettekandeid. Tartu linna XI algkooli orkester koolijuhataja P. Marretti juhatusel.

„ 18.00—19.00 — Kongressi lõpetamine. Õhtu vaba.

Koolinäitus on avatud 19. juunil kell 10—17.30.

TEISIPÄEVAL, 20. JUUNIL: Lähtumine matkadele.

TEATEID

Kongressi büroo asub „Vanemuise“ ruumes ja on avatud reedel, 16. juunil kell 17—21 ja kongressi päeval kell 8-st alates.

Ühiskorter on korraldatud ENKS-i tütarlaste gümnaasiumis, Viljandi 3, II gümnaasiumis, Riia 30; kolledžis, Riia 99 ja 9. algkoolis, Aia 48.

Koolinäitus on avatud Poeglaste gümnaasiumis, Riia 111, laupäeval 17. juunil kell 12—19, pühapäeval 18. juunil kell 10—17 ja esmaspäeval 19. juunil kell 10—17.30.

Kongressist osavõtjatele on võimaldatud 50% hinnaalandust raudteel peatoimkonna poolt väljaantud tunnistuse ettenäitamisel.

Kongressi järele korraldatakse ühiseid ekskursioone ja väljasõite. Nende kohta saab lähemaid teateid kongressi büroost.

Kongressist osavõtumaks on Eesti õpetajale 2 krooni, mida palutakse tasuda kongressi büroosse hiljemalt 17. juunil. Osavõtumaks õigustab osavõttu ka tutvumiskoosviibimisest ja linnavalitsuse vastuvõtust.

Kongressi peatoimkond asub E. Õpet. Liidus, Pühavaimu 11, Tallinn, telef. 458-52.

SOOME KESKKOOLIKASVATUSE PÕHIALUSED JA LÄHEM KORRALDUS

Dr. fil., koolinõunik Niilo Kallio

Soome keskkool pärineb keskajast, kuid ta praegune tegevus põhjeneb 1872. a. antud koolikorraldusele, mida siiski aastate jooksul on väga palju muudetud.

Praegused riigikeskkoolid on osalt paralleel-, osalt ühtluskoolid. Mõlemaid on mitmeladilisi. Peatüübiks on siiski 8-klassiline gümnaasium (*lyseo*) või ühisgümnaasium, kus viis alumist klassi moodustavad n. ü. keskkooli (*keski-koulu*), ja kolm ülemist klassi gümnaasiumi (*lukio*), milles omakorda on kaks haru: klassiline haru ja reaalharu. Praegused õppekavad pärinevad 1918. aastast ja nende järgi soome keskkoolide erinevuseks on peamiselt mitmed keeled. Kõik keskkooli kursuse sooritanud võivad osa võtta üliõpilaseksamist, mis koosneb suulisest ja kirjalikest katseist. Üliõpilaseksamist võtab osa praegusel ajal kevadeti umbes 2700 õpilast.

Erakeskkoolid, millesid praegu on 142, kuna keskkool Soomes üldse on 231, tegutsesid samal alusel kui riigikeskkoolid. Neis ei ole siiski gümnaasiumiklassides harujatust. Erakoolid valivad endile õpetajad ja korraldavad kooli majandust iseseisvalt, kuid riik toetab neid rahkelt. 1938. a. sügisel oli õpilasi riiklikes ja erakeskkoolides kokku 54.452, kuna neid sügisel 1918 oli 27.500.

Keskkoolide üldine administratsioon ja järelevalve kuulub koolivalitsuse keskkooliosakonnale ning tähtsamais asjus haridusministeeriumile või riiginõukogule. Igas keskkoolis on vanemate nõukogu, kelle ülesandeks on olla ühendavaks sidemeks kooli ja kodu vahel. Erakoolis on peale selle veel juhatas, kes vastutab m. s. kooli majanduse eest. Keskkooliõpetajail on ka oma „parlament“, n. n. õpetajate nõukogu, kes astub kokku üle aasta ja kuhu õpetajad valivad 16 liiget.

Vene võimu ajal ei tahetud hakata põhjalikumalt uuendama keskkooli, kuna oli karta muudatusi, mis oleksid mõjutanud kahjulikult maa iseseisvat kultuurielu. Seevastu on keskkoolireform iseseisvuse ajal olnud kogu aeg päevakorral. Seda on arutanud erilised komiteed ja selle kohta on esitatud mitmeid ettepanekuid eduskunnale. Viimati valitsus andis käesoleva aasta alul eduskunnale seaduse eelnõu riigikeskkoolide kohta. Eelnõu järgi keskkool põhjeneb rahvakooli neljale alamale klassile ning ta oleks 7-klassiline sel kujul, et progümnaasiumis oleks 4 klassi ja gümnaasiumis 3 klassi.

Seesmiselt on soome keskkool, eriti iseseisvuse ajal, arenenud jõuliselt. Riik kannab nüüd võrdselt hoolt nii nais- kui meeshariduse eest, õpetajate ettevalmistust on arendatud, õpperaamatud uuendatud, kuid esmajoones õpetajakond ise on osutanud elavat harrastust oma kutselise oskuse tõstmisele.

Õpetaja *Lauri Kaisla*

Kui Soome rahvakooli korraldamise määrus 1886. a. avaldati, oli selles käsitööõpetus tehtud Uno Cygnaeuse teenete tõttu sundslikuks. Ta leidis, et käsitööõpetuse eesmärk on „esmajoonse üldise osavuse, vormi- ja ilumeele ning beseisva otsustamise ja tahte tõhus arendamine“. Seepärast tuleks poistele tutvustada rahvakoolis puusepa-, triiali- ja segatööriistu ja õpetada algeilist kingsepa- ja sadulsepatööd. Mingeid lahemaid juhiseid selle eesmärgi saavutamiseks ei olnud veel antud.

1883. a. andis ülemkoolivalitsus üksikasjalikumaid näpunäiteid käsitööõpetuse korraldamise kohta ja nõudis, et õpetuse jaoks tuleb iga aasta koostada pedagoogilistele põhimõtetele põhinev töökava.

1887. a. pandi kehtima Cygnaeuse juhatastud töötanud komitee ettepanekud käsitööõpetuse uuestikorraldamiseks. Komitee koostas eeskujutööde nimekirja ja kogu tööjooniseid. Seega loodi esimesed tegelikud võimalused kooli käsitööõpetuse andmiseks.

Alles käesoleva sajandi algul võib ütelda, et käsitööõpetus Soomes hakkab kujunema pedagoogiliselt nõudeid silmas pidades. Selleks andsid põhjust avalikkuses esitatud õpetajate märkused ja nõudmised. 1911. a. seati ametisse prof. Mikael Soinise juhtimisel tegutsev komitee, kes koostas ettepanekuid käsitööõpetuse uuendamiseks.

Selgitades esitaks neid põhjusi, milliste tõttu käsitööõpetus rahvakoolis ei olnud vastanud sellele ohverdatud ajale ja kuludele, komitee koostas uue puutööõpetuse kava, võttes arvesse seejuures hinge- ja kasvatusteaduslikke lähtekehti. Oma kavatsusis leidis komitee, et puutööõpetus kõige paremini vastab oma otstarbele ja viimane tuleb kohandada klassiõpetuse ja tööharjutuste meetoditele. Suure ja mitmekülgse katsetuse järele võeti komitee ettepanekud kasutusele a. 1921. Kavas, mis praegugi veel on kehtiv meie maal, on seatud puutööõpetusele täpselt määratletud siht ja esitatud abinõud selle saavutamiseks.

Praegu kõigjal valitsev elav uuendussoov õpetab on kinnitanud tähelepanu ka puutööõpetusele. Kõige jõulisemana on see esinenud Rootsis, kus arhitekt Carl Malmsten eeskätt on esinenud vagudeajajana. Ta nõuab, et kooli puutööõpetuses võetaks arvesse lapse individuaalsust. Seepärast ei kiida ta heaks mingit valmis eeskujude sarja või tööharjutusmeetodit. Valmistatava eseme vaba valiku ja individuaalse õpetuse abil tuleb järkjärgult arendada õpilase töölikku elulähedast puutööoskust. Õpetus peab arendama õpilase vormimeelt s. o. vormiandmisvõimet ja oskust ning fantaasiat. Kõrvuti vormimeelega tuleks ka arendada värvimeelt, milleks on erilise võimalus ühendused eseme käsiteluga.

Rahvapärase puutöö ja ilusa kodukultuuri tõstmiseks tuleks koolis võtta tarvilisele vormi- ja värvimotivele kodutööstusest sellistena, nagu nad on ümbruskonnas säilinud.

Malmsteni uuendusnõuded ja tema poolt korraldatud puutöökursused on äratanud Rootsis suurepärase puutööõhundu ja mõjutanud valjalt ka teiste Pohjamaade puutööoskust.

Eelpool esitatud uuenduste tutvustamine ja meie maa puutööõpetuse üldine arendamine oleks minu arvates teostatav m. s. õpetajale suvevahetajal korraldatavate puutöökursuste kaudu.

MATIAS ALEKSANTERI CASTRÉN RAHVUSLIKU TEADUSE SANGARINA

Dr. fil., lektor *J. Haru*

M. A. Castrén (1813—1852) tegi peale väiksemate uurimisretkede kaks suurt reisi Siberisse soome-ugri rahvaste ja samojeedide juure, viimase — Vene teaduste akadeemia kulul. A. 1851 Castrén nimetati Helsingi ülikooli esimeheks soome keele professoriks.

Oma võrdlemisi lühikeses tööes jooksul Castrén jõudis avaldada esimese „Kalevala“ tõlke (rootsi keeles), kirjutada mitmeid keeleteaduslikke uurimusi, milliseist ühes käsitleti ka eesti keelt, eeskätt keeleõpetust, näit. sõrjani, tseremi, ostjaki ja samojeedi keelte alal, — milliseid tuleb lugeda da peateosteks, — pidada väärtuslikke loenguid soomesugu rahvaste mütoloogias ja rali-altai rahvateadusest, koostada üksikasjalikke reisirakeldusi ja palju muud.

Erilise lemmikmõttena Castrén katsus leida tuge oletusele, et soome-ugri keeled samojeedide kaudu, kelle omavahelise suguluse ta oli tõestanud, on sugulased ka türgi-tatari ja mongoli keelega ja et soomesool häll on olnud Altai ümbruses. Seda oletust ei ole hilisem uurimus kinnitanud.

Enam kui keeleuurijana võib Castrén väljaspool kutseala olijadi sitke ja julge uurimisreisijana, oma nõrgast tervisest hoolimata ja olukordadest peaaegu sõltumatu väsimatu vaimlise töötegitajana, tulise isamaasõbrana rahvuslik-romantistil arkamisajal, kelle sõnad veelgi kõlavad kohustavatenä, teaduse ohvrina, kelle eluküünal kustus Siberi karmi talve tekitatud haiguse tagajärjel just siis, kui tal olid avanenud rahulikud töötamisvõimalused oma kodumaal temale armsa teaduse alal ja puhkenud perekonnaõnn. Castrén on tõeline rahvusliku teaduse s a n g a r.

KALEVALA ÕPETAB ELAMISKUNSTI

Juhataja *Jmpi Sirkka*

Soome hõim on aegade kestel pidanud palju kannatama. Sõdade, murede ja kitsikuste sulatusajaks on rahvas õppinud nägema sügavale inimõrkkustesse, õnnetusimistesse, isekusse ja seersimestesse vastuladusesse. Seepärast ta tahabki õpetada

„noorsoole täisvalge
rahvale kasvavale“

elamiskunsti. Örn Aino-neid ei suuda vastu panna kannatusile, kuna temas ei ole jõudu tõusta temast tugevama tahte vastu. Aino emä näeb oma kasvatusel viga liig hilja. Kõrk, rumal-uhke Joutkahainen hukkub end rumaluse tõttu. Teadmine ja oskus pühitsevad hiilgavalt võitu. Kalevala õpetab noort naist, kuidas tuleb kodu hoida õnnelikuna, kui peenutundeliselt suhtuda oma ümbrusse. Samal ajal annab ta rikkaliku kasvatusõpetuse Kullervo suure, sügäe eluloo kujul. — Isamaa, soome rahvas ja selle õnn on olnud laulus sügäva ja hellä thelepanu esemeks. Kuid kõiges on soomlane näinud, et ta ei suuda teha midagi

ilma armuta Jumala.
kaitseks tõsisel Looja.

TÖÖPÕHIMÕTTE RAKENDAMINE SOOME KOOLES

Dr. fil., lektor *Urpo Kuuskoski*

Referent lähtub väärtustefilosoofiast ja näitab, mil viisil sellest välja tulla tööpõhimõttele. Seejärel vaadeld referent tööpõhimõtte eri rakendamissuundi, milliseil on olnud mõjutusi Soome kooli õppemeetoditele. Eriti selgitab referent tööpõhimõttele kohandatud õppemeetodite levimist mitmes teises maas ja eriti Soome koolis. Lõpuks referent vaatleb neid mitmesuguseid raskusi, milliseid õpetaja kohtab oma püüetes rakendada neid meetodeid oma õppetöös.

PUHKEAJA MÕJUTUS ÕPILASTE KEHALISELE ARENGULE

Kooliartst dr. E. Albo

Ettekandes käsitletakse koolinoorsoo kasvavahekordi esiteks kooli-vaheagadel ja kooliajal ning siis ka eri aastaagadel.

Võrdlemise suure, Helsingi soomekeelsete rahvakoolide lõuna-kooliaringkonnas 8—13-aastaste õpilaste 12 aastat käsitleva statistika põhjal (mõõtmisi ja kaalumisi on umbes 41.000, millistest poiste arvele tuleb umbes 20.000) tuleb lektor sellele otsusele, et pikkuse juurekasv nii poistel kui ka tütarlastel on suurem suvel kui kooliajal.

Laste kehakaalu juurevõtu suhe on tüdrukul ja poistel erisugune. Tütarlastel kujuneb suvine kaalu juurevõtt suhteliselt suuremaks kogu õppeaasta kestel toimumvast kaalu juurekasvust; vahekord on keskmiselt 1:0,77. Poistel muutub vahekord jälle kooliaja kaalu juurevõtu arvel, nii et see, olles 8-aastaselt 1:0,73, on 12-aastaselt 1:1.

Need on keskmised tulemused 11 aasta kohta. Mainitud vahekorrad eri aastail, eriti poiste kaalu juurevõtu suhtes, vahelduvad. Eelnimetatud asjaolu võib selgitada neid erinevaid tulemusi, millisele on tulnud neid andmeid uuritud eriteadlastel.

Edasi käsitletakse juurekasvu vahekordi eri aastaagadel, nimelt suvel (maist septembrini), sügisel (septembrist jaanuarini) ja kevadel (jaanuarist maini). Pikkuse juurekasv on nii poistel kui ka tütarlastel kõige suurem suvel. Poistel on sügisene juurekasv kevadest juurekasvust suurem kuni 11. eluaastani, selle järele ümberpöördukt. Tütarlastel on sügisene ja kevadine juurekasv peaaegu sama suvi peale 12-aastaste õpilaste, kellel sügisene juurekasv on tugev. Kaalu juurevõtt on tütarlastel kogu kooliaja kestel suurim suvel, väiksem kevadel. Poistel see on samasugune kuni 11-aastani, kuid selle järele võibda stügis, ja suvi jääb teisele kohale.

Need on ka 11 aasta keskmised tulemused. Eri aastail vahelduvad aastaagadegi kaalu juurevõtt märgatavalt. Suvi juurekasvu suuruse määravad juuli- ja augustikuu soojusvahekorrad. Siis, kui suve lõpul on soojem, on suvine juurekasv väiksem, ja ümberpöördukt. Sellele mõjub nähtavalt asjaolu, et palava ilmaga söögiisu on halvem kui jaheda ilmaga. Suvine juurekasv

määrab siis kaalu juurevõtu suuruse muil aastaajal nõnda, et kui suvine juurekasv on väike, on sügisene juurekasv suur ja ümberpöördukt. Kevadine juurekasv on jälle samasuunaline kui suvine juurekasv.

Lõpuks käsitletakse küsimust, kas mõjub koolitöö isendast õpilaste kasvavahekordadele. Vastus on jaatav, kui võrrelda õpilaste ja üldise mitte koolis käinud laste eri aastaagadel toimuvat kaalu juurekasvu üksteisega. Kui viimastel A. J. Palmén'i uurimuste järgi kaalu juurekasv suvel, sügisel ja kevadel on vahekorras 1:3,2; 2,8, stünnib see 8—12-aastaste tütarlaste suhtes 1:0,85; 0,70 ja 8—10-aastastel poistel muutub vahekord 1:0,89; 0,73. Ülle 11-aastastel poistel muutub vahekord nõnda, et sügisene juurekasv on suvisest juurekasvust suurem, kuid kevadine juurekasv püsib kogu kooliaja kestel kolmandal kohal. Kui siis mitte koolis käinud laste kaalu juurekasv on suvekuudel väike, on see kooliskäijatel tütarlastel ja 8—10-aastastel poistel kõige suurem. 11-aastastel ja nendest vanematel poistel on sügisene juurekasv suurim ning suvine juurekasv jääb teisele kohale. Vanaduse järgi võib siis tähele panna poistel püüet „normaalseiks“ kaalu juurekasvu vahekorriks, mida nad siiski ei saavuta.

See kõik ei tohiks aga tähendada ülepingutust. Suurim kaalu juurevõtt siirdub vaid kooliskäijal lastel sellisesse aega, mil ei ole muud tegevust, s. o. puhkeagadele. Siis, nagu oleme näinud, on ka pikkuse juurekasv elavaim.

RAHVAKOOLIKASVATUSE ALUSEID JA UUENDUSKAVATSUSI SOOMES

Haridusnõunik *A. Salmela*.

Soome rahvakooli korraldus on loodud Vene valitsuse ajal, kuid selle korraldajad olid opositsioonis Vene võimudega. Seetõttu sai rahvakooli korraldus erilise autonoomia, mis moodustas osa Soome tollaegsest kultuurautonoomiast. Särasena on see säilinud seni. Omavalitsuspoliitika vähe suuremal määral ja riigi poliitilised voolud vähem määral võivad suhteliselt siiski vähe mõjustada Soome rahvakooli tegutsemist, kuigi vahet väär oleks ütelda, et Soome rahvakool on neist täiesti rippumatu.

Särasel alusel on Soome rahvakool võinud rahulikult areneda. Kuid, kuna poliitilised murrangud ei ole pääsenud seda märgatavalt mõjustama, on sel kuldunud püsida konservatiivseks. Teiste arvates kasvatusstöö peabki selline olema. Nüüdisajal tuntakse siiski tarvet uuenduste järele ja praegu töötatakse siie intensiivselt selle heaks.

Juba ligi kolm aastat tagasi nimetati eriline komitee rahvakoolile rajaneva järelekoooliõpetuse selgitamiseks. Samale komiteele tehti aasta hiljem ülesandeks uuendada ka rahvakooli seadusandlust ja ühenduses sellega esitada vajalised parandustepanekud. Komitee parajasti valminud ja osalt juba trükitudki ettepanekud sisaldavad märgatavalt uuendusi kogu rahvakooli korralduses. Mainin ainult näiteks rahvakooli muutmist kaheksa-aastaseks, pärisrahvakooli muutmist seitsme-aastaseks ja alamkeskkooli liitmist rahvakooliga ühe selle osana. Õpetajakonna keskel on äratanud laialdast tähelepanu ja vastuseismist komitee ettepanekud eriliste ülemõpetajametite asutamiseks, millega üks kogukonna (valla) õpetajast oleks kogu kogukonna (valla) rahvakoolitöö ühiseks juhtjaks.

Rahvakooliõpetajate palgaküsimus ootab juba aasta aega erikomitee otsustamist. Palgavõitlus areneb praegu edasi. Milliseid parandusi saavutatakse sel alal, ei ole veel selgunud.

Rahvakooliõpetajate valmistus on samuti erikomitee kaalul. Näib, et komitee jääb põhiseminaride juurde, millised ligikaudu vastaksid keskkoolidele. Sellele lisaks tuleks õppida veel üks aasta Helsingisse asutatavas kasvatusteaduslikus keskasutuses. Komitee aruanne ei ole veel valminud.

Komiteed ei ole Soomes olnud just alati heas kuulsuses. On väidetud, et kui mõni paha vaim tahab head asja venitada ja raugendada, siis ta ahvatleb riiginõukogu asutama selle jaoks komitee. Kuid komiteede hoolikas ja pikaajne ettevalmistustöö, mis on iseloomustav ka Soome rahvakoolile, tagab uuedustepädevuse.

Raamat— kodu kaunim vara

Suures valikus soovitame oma rikkalikust laost

uudisteid,
algupärandeid,
tõlkeid,
populaarteaduslikke,
memuaare,
noorsoo- ja
lastekirjandust jne. jne.

Peale kirjandusteoste alati saadaval kirjutusmaterjale, kooli- ja kantsleitarbeid, korrespondeerimiseks kodu- ja välismaaga algupäraseid Kunsti-Uhing „Pallase“ kunstnikkude kunsti reproduktsioone mitmevärviliste piltpostkaartidena, ülevõtteid „Kauis kodumaa“ seeriast, Tartu vaated turist-kirjaplokkide j. m.

**O/V. „Noor-Eesti Kirjastuse“
raamatukauplus**
Tartus, Rüütli 11. Tel. 38-22

**Eesti-Soome koolikongressi puhul
on hädavajalikuks käsiraamatuks**

Julius Mägiste Soome-eesi sõnaraamat

VIII+688 lk., alandatud hind 7 kr.

Akadeemilise Emakeele Seltsi kirjastus Tartus 1981

Selles sõnaraamat leidub rohkesti kõnekäande, lausendite, käändelavutamise näiteid verbide loures, idiomaatilisi väljendusviise ja muud mitmekülgset aineslikku, mis on tähtis õppijale, tõlkijale kui ka muile keeletarvitajale. Silmas on peetud ka teadusliku terminoloogiat. Peale muu sõnavara sisaldab sõnastik ka valiku kohanimed ja kõige tarvitatavamaid soome sõnatüüpe. Autoril peetakse heaks soome keele ja soome murrete tundjaks. Teos on ainulaadne ulatusel, ajakohasusel ja kompetentsusel.

Raha ettesaamisel saadame raamatu omai kulul tellijale kätte.

Pealadu: **Akadeemiline Kooperatiiv**
Tartu, Olikooli 15, tel. 20-63

Kongressi külastajale

soome keele õpikuid ja sõnastikke
ning koolitarbeid suures valikus

Rikkalik õppevahendite ladu

**ÕPETAJATE KOOPERATIIV
„KOOLIVARA“**

Võidu 10, Tartu. Telef. 28-29

Sitä paitsi yhteinen työ, yksinkertainen ruumiillinen työ puutarhassa tarjoaa erittäin hyviä mahdollisuuksia oppilaiden sosiaaliseen kasvattamiseen.

Koulupuutarhain taloudellinen merkitys. Tulee kasvat-
taa oppilaat tietoisiksi siitä, että puutarhatyö on maanviljelyksen voimaperäisin
haara, mikä voi tuottaa kymmenkertaisestikin sen sadon ja tulon, mitä vas-
taava peltomaa. Puutarhanhoidon avuin voimnee suurentaa maan tuotantoa
ja kohottaa kansamme taloudellista tilaa sekä siten tihentää maamme asutusta.
Sitä paitsi voi koulupuutarha antaa arvokasta lisää oppilasasuntolan ruoka-
aineistoon.

III. Miten voimme tavoittaa edellä mainittuja päämääriä?
Kun koulupuutarhamme enimmäkseen vielä ovat muodostamisen ja perustami-
sen asteella, ei niillä opetustyössä vielä ole sitä merkitystä, minkä edellä esi-
timme. Mutta jokainen vuosi, jonka kuluessa koulupuutarhat kasvavat van-
hemmiksi ja muuttuvat täydellisemmiksi, kohottaa samalla niiden merkitystä
opetus- ja kasvatus työssä. Jotta koulupuutarhat voisivat yhä paremmin ja
suotuisammin hyödyttää kansakoulujamme, tulee myös opettajiston täydentää
tietojaan koulupuutarha-asiansa sekä saada runsaasti käytännöllistä lisäoppia.
Koulupuutarha on elävä elinistö: se vaatii paljon huolta eikä säilytä arvoaan
ilman sitä.

MUSIIKKIOPETUS EESTIN KOULUISSA

Lehtori R. Päts

Musikaalinen kasvatus Eestin kouluissa on johdettu siitä perusajatuksista,
joka tahtoo säilyttää lapsen tärkeän yksilöllisyyden ja kehittää hänestä yhdessä
tahdon kasvattamisen kanssa työkelvoinen yksilö.

Käytännöllisen laulunopetuksen päämääränä on vilkas, elävä laulu,
kaunis, riemullinen laulu. Yhtenä laulunopetuksen tärkeimpänä tehtävänä on
taiteellisen ja siiveellisen harrastuksen kehittäminen ja herättäminen ja tämän
tunteen ilmaisemiseksi tarpeellisen lauluvaraston hankkiminen etupäässä eesti-
laisten säveltäjien töistä, kansanlauluista, sekä myöskin vierasmaalaisten sävel-
täjien lauluista, ennenkaikkea suositaan parhaimpina suomalaisia ja unkarilai-
sia lauluja.

Yhteisen lauluvaraston muodostamiseksi on Opetusministeriön
toimesta julaistu kansakoulujen peruslauluvarasto, jossa on
20 tunnettua laulua, jotka kansakoulussa täydelleen opittuna muodostavat
kaikkien osaaman lauluvaraston, ja jota voidaan käyttää monen-
laisissa tilaisuuksissa kouluelämässä, yhteiskunnassa, yhdistyksissä ja kodeissa.
Munt laulut saa laulunopettaja vapaasti valita.

Kansakouluissa on laulunopetusta 2 tuntia, keskkouluissa ja gymnaasioissa
1 tunti viikossa joka luokalla. Suurta huomiota kiinnitetään koulujen laulu-
kuoroihin. Vakituksia laulukuoroja on kaikissa kouluissa. Niinpä 71%
kansakoulusta, 86% keskkouluista ja gymnaasioista sekä 72% ammattikouluista
ovat muodostaneet vakituksia oppilaslaulukuoroja. Kuorojen jäsenmäärä on
enimmäkseen 30—40 jäsentä, mutta on myöskin 100 jäsenisiä oppilaskuoroja.

Soittokoneita on melkein kaikissa keskkouluissa ja gymnaasioissa. Myös-
kin ammattikouluissa 90% ja kansakouluissa 82% on soittokoneita. Eniten on
pianiinoja, harmoonioita tai urkuja.

Käytännöllinen laulutaito on ylipäänsä tyydyttävä. Metoodinen puoli on
vähentelevä, kuitenkin yhä suurempaa huomiota pannaan ääninaiseen kuolu-
tukseseen.

Kaikkissa koulutyypeissä ovat joksennkin yleisiä koulukooresterit.
Niinpä on 20%:lla kansakouluja, 60%:lla keskkouluja ja gymnaasioita ja
20%:lla ammattikouluja oma orkesteri. Kansakouluissa on etupäässä mando-
liiniorkesterereja, mutta muiden koulujen orkesterereissa on enimmäkseen n. s.
"sinfoninen kokoonpano".

Viime aikoina on monissa kaupungeissa järjestetty oppilaskuorojen ja
orkesterien yhteisiä konsertteja ja koulujenvälisiä laulupäiviä, joihin osanottajia
on ollut 2000—3000.

Omalaatuisena yrityksenä on mainittava koulujenväliset kuorot. Näistä
Tallinnan Koulunorison Musiikkiyhdistyksen sekakuoro on jo saattanut antaa
konsertteja ja on m. m. esittänyt oratorioita.

Mitä tulee laulunopettajikunnan valmistamiseen, niin kansakoulujen laulu-
opettajia valmistavat seminaarit ja Tallinnan pedagogium, joissa yleisen mu-
siikkiopetuksen lisäksi opetetaan pianon- ja viulunsoittoa, äänenmuodostusta,
laulunmetodia ja puhallussoittimien käyttöä kansakoulun orkesterisoittimina.
Keskkoulujen ja gymnaasioiden musiikinopettajien valmistuksesta huolehtii
Tallinnan Konservatooriossa erikoisluokkaa verrattain vaativine opetussuunnitel-
mineen. Niin tahdotaan vahvistaa tarpeellista pätevyyttä musiikinopettajissa.

Yhteenveto: Musikaalinen kasvatus Eestin kouluissa kulkee määrättyä, var-
maa rataa, näyttäen saavutuksillaan selvää noususuntaa.

4. Tulevaisuuden tehtävät koulunuudistustyössä. Kulttuurielämä muuttuu ja kehittyä lakkaamatta, erittäin nopeassa tempossa juuri nykyään. Koulunkin on uudistuttava ja kehitettävä lakkaamatta. Koulunuudistustyön tähdentäminen ja mainostaminen on nykyisin täysin oikeutettua ja tarpeellista, jotta koulu pystyisi pysymään nopeasti kehittyvän elämän rinnalla. Koulunuudistustyön pitäisi muuttua intensiivisemmäksi ja tehokkaammaksi; sitä varten on huolehdittava erikoisesti opettajien jatko-opiskelumahdollisuuksista järjestämällä kurseja ja toimittamalla uspedagogista kirjallisuutta. Suurempaa aktiivisuutta vaatii myöskin koulunuudistusröhmän, yleensä kaikkien uudistusmielisten opettajien toiminta. Jotta opettajat voisivat omistaa riittävästi aikaansa ja voimiansa suoranaisselle kasvatukselle ja opetustyölle, olisi ehdottomasti vähennettävä heidän työaikaansa muilla aloilla.

Olگون koulumme kehittämisen uudistusteilä sekä opettajien että kaikkien kouluelämää johtavien henkilöiden yhteisenä pyrkimysnä.

EESTIN KOULUPUUTARHAT

Dir. dr. J. Port.

I. Eestin koulupuutarhain kehitye. Voimme erottaa koulupuutarhaimme kehityksessä kolme vaihetta: a) Venäjän-alkaiset, b) itsenäisyydenaikaist, v:een 1934 ja c) nykyiset, v:sta 1934 alkaen.

Venäjän ajalla meillä ei ollut koulupuutarhoja nykyisessä merkityksessä. Tosin muutamien kansakoulutalojen ympärillä oli hedelmäpuutarhoja. Niitä olivat toimeliaat johtajat perustaneet, ja ne olivat heidän yksityisomaisuuttaan. Kun he olivat puutarhatyöhön innostuneita, käyttivät he puutarhatalon oppilaitaankin ja totuttivat heitä puutarhataimien hoitoon. Tästä oli seurauksena, että monissa koulupiireissä perustettiin ensimmäisen taloen puutarhat (hedelmäpuutarhat). Myöhemmin Venäjän ajalla istutettiin muutamien valtion koulutalojen ympärille koristeputia ja pensaita sekä toimitettiin alkeellista kodin ympäristön kaunistamista.

Itsenäisyytemme alkuvuosina kehitettiin innokkaasti äidinkieltä, kansallismielistä ja pedagogisia vaatimuksia vastaavaa kansakoulujemme oppimis- ja kasvatustyötä. Silloin kaikkien katseet olivat kiintyneet koulumme sisäisen elämän järjestämiseen. Myöhemmin kiintyi huomio myös koulutaloihin ja niiden ympäristöön. Yksityiset asiaharastavat opettajat ja kouluneuvokset toimivat koulutalojen ympäristön järjestämiseksi. Kun tuli ratkaistuksi koulujen maata koskeva kysymys, rupesivat monet kansakoulunopettajat opetustyönsä ohella harjoittamaan maanviljelystä. He perustivat koulutalon lähelle myös taluspuutarhan, millä ei ollut mitään yhteyttä koulutyöhön. Samoihin aikoihin tutustuttiin kirjaallisuuden välityksellä ulkomaiden koulupuutarhoihin, joita hoidettiin ja järjestettiin oppilasten avuin ja käytettiin oppimis- ja kasvatustalona koulutyössä. Meilläkin tehtiin vaatimattomia yrityksiä sellaisten koulupuutarhain järjestämiseksi. Vuodesta 1927 vuoteen 1930 lähetti opetusministeriö asiantuntijoita ja kouluneuvoksia tutustumaan ulkomaiden koulupuutarhoihin. Näistä ajoista lähtien on pedagogisissa aikakauslehtissämme ollut kirjoituksia niin ulkomaiden kuin oman maamme koulupuutarhoista. Vuoden 1931 kansakoulusäännöksessä vaaditaan kaikille kansakouluille vähintään hehtaarin ala maata leikki- ja juoksentäksi sekä koulupuutarhan perustamiseksi ja koristeputiden istuttamiseksi. Siten olivat koulupuutarhat saaneet yleisen tunnustuksen.

Viimeinen eli nykyinen vaihe alkaa siitä, kun opetusministeriön kouluosasto lähetti lokakuun 18 päivänä 1934 päivätyn kiertokirjeensä, jolla koulupuutarhain perustaminen kaikkiin kansakouluihin määrätään pakolliseksi ja säädetään sen toteuttamiseksi kolmen vuoden täytäntöönpanoaika (1937). Sama kiertokirje määrää tarkkaan koulupuutarhan laajemman käsitteen, mihin kuuluvat koulun sisäpiha, leikkikentät, puisto, kukkamaa nurmikoinen, opetuspuutarha ja opettajan puutarha.

Tästä alkaen vaaditaan koulupuutarhojen suunnitelmamukaista raivaamista ja perustamista. Samalla asetetaan kunnan ja koulun johtohenkilöiden velvollisuudeksi asettaa koulun vuotuisen menoarvion tarpeellisen määrärahan koulupuutarhain perustamiseksi ja kunnostamiseksi. Nyt alkaakin kiireinen koulupuutarhain perustaminen. Vaikka onkin koulupuutarhain toimeenpanojan päättymisestä jo kulunut pari vuotta, ei tämä työ ole vielä kaikkialla suoritettu loppuun, sillä monia seikkoja on ollut esteenä. Tärkeimmät niistä ovat: maan puute, tarpeellisen istutusainelston puute, aineellisen tuen puute, asiantuntijain (niin neuvojain kuin harjaantuneiden opettajain) puute. Nykyinen vaihe on siten oikeastaan koulupuutarhojen perustamisen vaihe, jota luonnollisesti lähimmässä tulevaisuudessa olisi seuraava. Koulupuutarhojen käyttämisen vaihe. Siitä ennen tulee meidän korjata niitä virheitä, joita on kiireen vuoksi runsaasti tehty koulupuutarhojen raivaamisessa.

II. Koulupuutarhaimme tehtävät. Koulupuutarhamme tavoittelevat terveydenhoidollisia ja esteettisiä päämääriä. Sitä paitsi on niillä useita opetuksellisia ja kasvatuksellisia tehtäviä sekä kansantaloudellisia suunnitelmia.

Terveydenhoidon kannalta meidän koulutalomme ovat useimmiten rakennetut epäedullisesti lakealle paikalle ja myrskyn käsin. Nyt koetetaan istuttaa suoja- ja koristeputuita niin, että ne suojaisivat koulutaloa ja leikkikenttää tuulen viimalta ja tuiskulta, jotta oppilaat eivät vilustuisi pihalla ja leikkikentällä juostessaan. Sitä paitsi ruumillinen työ koulupuutarhan puhtaassa ilmassa tuottaa varsinakin keväisin oppilaille miellyttävää henkistä virkistystä ja terveyden vahvistusta.

Esteettiseltä kannalta koetamme koulutalojemme ympäristöä kaunistaa kauneusvaatimusten mukaan. Koristeputiarha kukkapenkkinen järjestetään koululle sitä varten, että oppilasten kauneuden aisti kehittyisi ja koristevasien tuntemus syventyisi sekä järjestyksen ja puhtauden tunne kasvaisi ja että he saisivat hyvää esimerkkiä omiin kotiansa ympäristön kaunistamiseksi.

Opetuspuutarha ja puisto sekä opettajan puutarha tarjoavat erittäin paljon aineista kaikkien opetusaineden käytännölliseen käsittelyyn, varsinakin kotieutuopin, luonnonhistorian, maantieden, äidinkielen, laskennon osalta. Käytännöllisen koulutyön vaatimusten mukaan järjestetty ja sisustettu koulupuutarha on yleinen opetusväline jotenkin kaikkien opetusaineden käsittelyyn. Sen laajalle ulottuvaa käyttöä vaikeuttaa vain meidän koulutalomme liian varhainen loppuminen keväällä ja myöhäinen alkaminen syksyllä.

Kasvatuksellisessa suhteessa tulee koulupuutarhan ennen kaikkea selventää työn tärkeyttä ja tarpeellisuutta. Koulu ei saa vieroittaa lapsia työtä, painavastoin sen tulee opettaa ja harjoittaa työtä kunnioittamaan. Koulun opetus- ja kokeilupuutarha on siinä suhteessa mitä parhain, mieluisin ja voimaantumiskäsin työkenttä, jossa harjaantunut opettaja johtaa oppilaita tekemään luovaa työtä, tuottoisasti käyttämään voimaansa, kokeillen työskentelemään, tarkkailemaan ja työstämään ja työn tuloksia oikein käyttämään. Puutarhatyö soveltuu lasten voimille, tuo vaihtelua ja miellyttävää lasta: työn tulokset siinä ovat pian nähtävissä. Melkein joka askeleella voivat oppilaat siinä teoreettisia ja luokkahuoneessa opittuja tietojaan soveltaa työhönsä.

KOULUNUUDISTUSTYÖSTÄ EESTISSÄ.

Joh. Käs.

1. Mitä koulunuudistus on? Erittelemme koulutyön uudistuksessa nykyaikaisen pedagogiikan ja elämän vaatimusten mukaisesti kolme puolta: 1) koulun reformi — ajanmukaisia muutoksia koulusysteemiin, opetusohjelmissa, lukujärjestyksissä jne.; 2) koulunuudistus — suppeammassa mielessä — koulun sisäisen elämän, opetustoiminnan ja kasvatustyon kehittäminen; 3) koulun organisointi — koulutyön ulkoisten olosuhteitten korjaaminen ja uudenaikaistaminen (koulurakennukset, niiden sisustus, opetusvälineet, kouluputarhat y. m.).

Tässä esitelmässä käsitellään erikokoista toista kohtaa — koulunuudistusta sen suoranaisessa merkityksessä.

2. Katsaus tähänastiseen koulunuudistustyöhön. Se alkoi Eestin tultua itsenäiseksi. Venäjänaikainen koululaitos oli lopetettava, perustettava oma, eestiläinen koulu ja ruutettava rakentamaan sitä. Vaikka alkuvuosi oli paljon työtä muodostettaessa uutta yhtenäistä koulusysteemiä, luotena äidinkielistä koulua, laadittuina opetussuunnitelmia y. m. koettiin alusta lähtien myöskin selvittää ja ottaa eestiläisessä koulussa käytäntöön noihin aikoihin populaarini „työkoulun“ aatteita. Kymmenen viime vuoden kuluessa on koulunuudistustyön polttopisteinä ollut oppilaiden omatoimisuus ja aktiivisuus. Sen toteuttamiseksi on ensi sijassa käytetty oppilaiden yksilöllistä työtappaa työhöjemenetelmien, oppilaiden omatoimisuutta n. s. itsehallinnassa, oppilaskerhoissa ja -järjestöissä. Koulunuudistustyön toteuttajina on tähän asti ollut ensi sijassa Eestin opettajiston aktiivisin osa, josta huomattavasti suure joukko (452 opettajaa) kuuluu myös Eestin Opettajain Liiton pedagogisen toimikunnan koulunuudistusrühmään.

3. Koulunuudistustyö nykyhetkellä. Nuorisjärjestöjen toimintaa käsitellään kokouksessa eri esitelmässä. Senvuoksi rajoitumme tässä tarkastelemaan ensi sijassa koulunuudistustyötä opetustoiminnan kannalta. Tätä varten on kerätty tietoja suoraan tarkastajilta. Heille lähetetyissä kyselykavakkeissa oli seuraavat kohdat: 1) yhtenäisopetus 1. ja 2. sekä 3. ja 4. kouluvuotena, 2) työohjeiden käyttö eri kouluvuotena, 3) painettuja työohjeiden leivikki, 4) oppilaiden itsehallinta ja 5) muuta uudistustyötä. Kierokyselyssä saatiin lyhyesti seuraava kuva. Uusia opetusmenetelmiä käytetään kaikilla maassa, mutta sangen epätasaisesti. Uudet työmenetelmät ovat yleensä levinneet runsaimmin etelä-Eestissä, jossa muutamissa piireissä tehdään koulunuudistustyötä kaikissa kouluissa, vaikeikkaan joka koulussa 100%:sesti, s. o. kaikissa kouluaikseissa. Uudet työtavat ovat vähiten levinneet luoteis-Eestissä (Jukunotta-matta Saarenmaata). Koulunuudistustyötä luonnehtivissa luvuissa on huomattavia vaihteluita myöskin eri koulujen tarkastuspiirien mukaan samassakin maakunnassa (esim. Virun maakunnassa). Eestissä on yhteensä 20 koulupiiriä, yhtä monta kuin tarkastajiaakin (näistä Tallinna ja Tartto muodostavat oman piirinsä.).

Yhtenäisopetusta noudattavat eri oppilaineiden keskitettyjen periaatteita käytetään ensi sijassa 1. ja 2. kouluvuotena, eniten Võrun ja Peterin maakunnissa (45% koulusta). Kolmessa koulupiirissä ei käytetä yhtenäisopetusta lainkaan. 3. ja 4. kouluvuotena käytetään yhtenäisopetusta 11% koulusta (ensi sijalla Peterinmaa ja Virun maakunnassa yksi piiri); osoittaessa keskitystä käytetään kuitenkin tällä asteella paljon enemmän (aina 40% saakka). Kahden viime vuoden aikana ei yhtenäisopetusta suosivien koulujen lukumäärä ole huomattavasti kohonnut, onpa se pikoitellen laskenutkin.

Omatoimisen opetusmenetelmän, yksilöllisen työtavan levinneisyyttä selvitteävät ehkä ne tiedot, joita meillä on oppilaiden itsenäistä työskentelyä tarkoittavien työohjeiden ja painettujen työohjeiden käytöstä. Työohjeita on olemassa maantiedon, luonnontiedon, historian ja kirjallisuuden opetuksessa. Niitä käytetään poikkeuksetta kaikissa koulupiireissä, vaihdellen koulujen lukumäärä 35–84% välillä eri koulupiireissä. Eri oppilaineiden mukaan on koulujen lukumäärä, joissa käytetään työohjeita, koko maassa keskim. seuraava: luonnontiedossa 37%, maantiedossa 35,5%, historiassa 32,5%, kirjallisuuden opetuksessa 24,5% (viimeimain luku on pienentynyt standardilukemistojen takia, joita varten ei vielä ole ilmestynyt työohjeita.) Myöskin työohjeet ovat eniten levinneet etelä-Eestin kouluissa. Uusimuotoisten oppilastöiden (nn. „työkirjat“) kysymykselle emme täällä omistaa oleellista merkitystä.

Painettuja työohjeita on ilmestynyt matemaatikassa, luonnontieteiden opetuksessa, historiassa, kielenopetuksessa ja laulussa. Niitä käytävien koulujen lukumäärä vaihtelee eri koulupiirien mukaan 24–79% välillä. Ensi sijalla ovat matemaatiikan vihot (koko maassa keskim. 36%), suunnilleen saman verran käytetään työohjeita maantiedossa, luonnontiedossa ja historiassa (29–26%), vähemmän käytetään työohjeita kielenopetuksessa (15%) ja verraten harvoin — laulunopetuksessa. Työohjeiden käyttö ei ole keskitynyt yhtä selvästi etelä-Eestin kouluihin kuin yhtenäisopetus ja työohjemenetelmä.

On täysin selvää, että myös koulunuudistusrühmän jäsenen lukumäärä on suurin etelä-Eestissä (n. 30% opettajain lukumäärästä, eniten 38%, Peterinmaalla), pienin se on luoteis-Eestissä (Pärnun maakunnassa 5%, Läänän maakunnassa 7,5%, myös Tallinnassa 5%).

Oppilaiden itsehallintaa (luokanvanhimmat, erilaiset toimikunnat koulukurinpäätös oma-alloitteista toteuttamista varten jne.) esiintyy suurimassa osassa koulupiirejä (muutamissa piireissä 67% koulusta). Mainittakoon, että koulu-uudistajien lukumäärän lisääntyessä osoittaa oppilaiden itsehallinta alenevaa suuntaa.

Muista vapaa-aloitteista yrityksiä ovat huomattavampia: kouluosuuskunnat (Harjunmaalla 35% koulusta), seinäsanomalehdet tai luokkakassalehdet (molempia yhtä usein), lukuvuot, lintujen ruokinta talvella, orkesterit, kirjenvaihto toisten koulujen koulujen ja suomalaisten kanssa. Muutaman tarkastajien havaintojen mukaan lienee mielenkiinto kirjenvaihtoon vähenevä.

Opettajat ovat, etenkin viime lukuvuoden aikana, suurittaneet älykkeitä, psykologisia tutkimuksia, kokeiluja ja kyselyjä sellaisten kysymysten selvittämiseksi kuten: mistä oppilaineista pidetään eniten, oppilaiden suhtautuminen raugaistukseen, oppilaiden yhteiskunnallisen järjestyksen, lukemisnopeus ja lahjakkuus y. m. Useilla puolin on kokeiltu myös kilpailupäivä ja kilpakuoripäivä. Luonteenomainen on erään tarkastajan mielipide: kaupunkilaiskassa koulut eivät ole koulunuudistustyössä läheskään ensi sijalla.

Yhteenvedossa saatamme sanoa, minkä myöskin täysin puolueettomat asiantuntijat voivat vahvistaa, että itsenäisyydenaikaisen uuden koulunne saavutukset opetus- ja kasvatustyon alalla ovat huomattavia ja hedelmällisiä. Opetusmenetiden alalla on Eestin koulun suurittanut suoraan käänteentekeviä edistysaskeleita ensi sijassa Eestin opettajiston aktiivisuuden ansiosta. Ei ole lainkaan liioiteltua puhua omista metodisista virtauksistamme, oman uudistuspedagogikkamme muodostamisesta.

Iltojen voimme myös todeta, että koulunuudistustyötä on kummallakin puolen Suomenlahtea edistänyt myös Eestin ja Suomen koulun lähtyminen, heidän yhteistyönsä syveneminen ja molemmipuolinen tutustuminen kouluelämään ja pedagogiseen kirjallisuuteen.

yhteiskunnalliset yhteisöt, pitäjät, pystyivät niitä rakentamaan ja miehittämään. Näin muodostuivat uudet suurlinnoitukset, joita syntyi erikoisesti vuoden 1000 paikkeilla j. Kr. Niitä on vähemmän kuin edellisen asteen linnoituksia, mutta ne ovat suurempia ja huomattavasti voimakkaammin linnoitettuja. Mainittakoon näistä Tarton, Viljandin, Otepään y. m. linnat. Näihin kuuluvat myös Varbola Harjun maankunnassa ja Lohavere Pohjois-Viljanninmaalla. Kun suurlinnat sijaitsivat tavallisesti liikennekeskuksissa, keskittyi niiden ympärille merkittävässä määrin talouselämä, erikoisesti kaupankäynti, mutta samalla ne olivat myös valtiollisen ja uskonnollisen elämän keskuksina. Historiallisen ajan kaupungit ja kauppapaikat syntyivät edullisimilla paikoilla sijaitsevien ja elinvoimaisimpien muinaislinnojen ympäristön.

EESTIN NUORISOJÄRJESTÖISTÄ.

G. Reial

Nuorten organisointi on tarpeellista ennenkaikkea nuorten itsensä takia, jotta heidän sisäinen halunsa liittyä yhteen ja elää omaa elämää tulisi tyydytetyksi. Mutta nuorten järjestöillä on suoritettavanaan myöskin yleiskasvatuksellisia tehtäviä sekä yksilöllisen että yhteiskunnallisen kasvatuksen alalla.

Toiminta nuorisojärjestöissä tyydyttää nuorten yhteenliittymishalua omien yritysten ajamiseksi, tekee mahdolliseksi omatoimisuuden, ohjaa oikealle tielle nuorten ylitsepursuvan armon, luo yhteiskunnallista elämää varten tarpeellisia hyveitä ja tottumuksia, valmistaa siten elämänsä varten täysikasvuisten yhteiskunnassa, täydentää koulutusta ja opettaa nuoria viettämään hedelmällisesti vapaa aikansa.

Meidän nuoristamme ovat runsaimmin organisointia koululaiset. Luvuvuonna 1937/38 oli koulujen prosentti, joissa toimi nuorisojärjestöjä, 87,9% koulujen koko lukumäärästä. Samaan aikaan kuului 133.000-sta oppilaastamme järjestöihin 50,6%. Järjestöihin kuuluvien oppilaiden prosentti oli keski-koulussa ja lukioissa 63%, kansakoulussa 47% oppilaiden koko määrästä. Mutta kun otetaan huomioon, että kansakoulun I ja II luokan oppilaita vain muutamat harvat kuuluvat järjestöihin, niin kokoaan järjestöihin kuuluvien oppilaiden prosentti kansakoulun III—VI luokilla lähes 70%. Näin ollen on kansakouluoppilaiden organisoinnissa päästy maksimimäärään, jota tuskin voidaan ylittää.

Vuodesta 1936 johtaa ja valvoo Opetusministeriö nuorisojärjestöjen toimintaa.

Oppilasjärjestön normaalin toimintamuotona on oppilaskerho, jolla voi olla osastoja ja toimikuntia. Kerhon toimintaa johtaa jäsenten keskudesta valittava johtokunta. Kerhon johtokunnan avustajana ja neuvonantajana on opetusneuvoston määräämä kerhonvanhin, joka samalla huolehtii, ettei kerho poikke syrtjän sille määrätystä tehtävistä. Kerhojen toiminta-alat ovat sangen monenlaisia: viime vuonna oli kerhojen toiminnassa edustettuna 70 eri alaa. Toisten joukossa esiintyi runsaimmin seuraavia kerhoja: kouluosuuskunta — 241 koulussa, Nuorten Punainen Risti — 146 koulussa, yleisluonteisia kerhoja — 134 koulussa, toivonlittokerhoja — 70 koulussa. Luvuvuonna 1937/38 oli oppilas-kerhoja 79% kouluista, kuuluen niihin 48127 jäsentä.

Oppilaskerhojen rinnalla toimivat koulussamme valtavimpina järjestöinä partiojärjestöt. Niiden työ- ja organisointitavat näyttävät erikoisesti vastaavan

kansakouluikäisten nuorten tarpeita. Viime luvuvuonna kuului partiojärjestöihin 38416 oppilasta, näin ollen 56,9% järjestäytyneistä oppilaista. Tästä lukumäärästä oli „noorkotkia“ ja „kodutytäreitä“ (suojeluskunnan nuorsuojeluskuntalaisia ja „pikku-Lottia“) yhteensä 32699 ja Eestin Skauttien Malevaan kuuluvia skautteja ja gaidje — 5717.

Sitäpaitsi kuului 5275 oppilasta koulun ulkopuolella toimiviin nuorten järjestöihin.

Tärkeimpiä tehtäviä nuorten kasvatuksessa on koulunsa päättäneiden ja koulusta eronneen nuorison organisointi ja kasvatuksellinen ohjaus. Tällä alalla toimivat meillä: Koko maan käsittävä Eesti Noorsoo Ühendus (CENT), Ülemaaline Maanoorte Ühendus, Eesti Nuorten Miesten Kristillisten ja Kristilisten Nuorten Naisten yhdistysten ja monien muiden seurojen ja yhdistysten nuoriso-osastot ja koulujen yhteydessä toimivat nuorten yhdistykset.

Tavoitellen samoja yleiskasvatuksellisia päämääriä harrastavat nämä järjestöt kukin tehtävistään riippuen vielä moninaisia eri aloja.

CENT:n toiminta tarkoittaa ensi sijassa kansallisen omintakeisuuden säilyttämistä ja kehittämistä. Käytännöllisessä toiminnassa kiinnitetään huomiota moniin nuoria kiinnostaviin ja heitä sekä henkisesti että ruumiillisesti kehittäviin aloihin. Yhdistyksellä on osastoja kaikkialla maassa sekä kaupungissa että maaseudulla.

„Maanoorte ühendus“ on maaseutunuorison järjestö. Yhdistyksen tarkoituksena on kasvattaa nuorista kunnollisia työhimiä maalaiselämän oloja ja tarpeet huomioon ottaen. Toiminnassa asetetaan pääpaino maataloudellilaisille aloille, etenkin niiden käytännölliseen puoleen. NMKY:n ja NKY:n nuorten osastot toimivat etupäässä kaupungeissa ja taajaväkisissä yhdyskunnissa. Kasvat-taan nuorisoa kristilliseen maailmankatsomukseen järjestävät ne heille myöskin monenlaista henkistä ja käytännöllistä toimintaa.

Paitsi edellämainittuja on vielä nuorten toimintaa monilla erikoisaloilla johtavia keskuksia. Niistä on vanhin Eesti Noorte Punane Rist, jonka jäseninä voivat olla N. P. R. kerhot ja oppilaskerhot, jotka tunnustavat N. P. R:n periaatteet. E. N. P. R. antaa ohjeita terveydenhoidossa, ensiavussa, toisten auttamisessa ja monissa muissa nuorten elämää koskevissa kysymyksissä ja edistää ystävyyssiteitten solmimista kotimaan ja ulkomaan nuorten välillä.

Eestin Nuorison Raittiusliitto (Karkusliit) järjestää raittiusmielisten nuorten yhdistyksiä ja koettaa herättää nuorissa idealistista elämänsäsuhtautumista sekä mielenkiintoa ruumiilliseen ja henkiseen työhön sekä itsekasvatukseen. Sen jäseninä voivat olla raittiusmieliset nuorten järjestöt.

Nuorten Urheiluliitto (Spordiliit) koettaa edistää nuorten ruumiillista kasvattusta ja urheiluelämää sekä kasvattaa nuorissa varmaa kuria ja taidollista urheilullista henkeä. Sen jäseninä voivat olla nuorisojärjestöjen urheiluosastot.

Saatamme sanoa: Nuorten organisoinnin alalla on suoritettu paljon arvokasta työtä. Mutta vielä on paljon tehtävää, etenkin keksittävä nuorille sopivia työtapoja. Mitä lukumäärään tulee on koulunuorison organisoinnissa saavutettu melkein korkein mahdollinen määrä. Järjestöihin kuuluvien nuorten lukumäärä koulun ulkopuolella on huomattavasti pienempi. Pääsyyksi siihen on puute johtajista. Vasta kun niiden lukumäärä nousee, voimme toivoa myöskin järjestöjen ja niiden jäsenten lukumäärän suurenevan.

TIETOJA

Kokouksen kanslia „Vanemuine“-teatterissa on avoinna perjantaina klo 16–21 ja muina päivinä klo 8:sta lähtien.

Yhteismajoitus on järjestetty ENKS-in tyttökimnaasissa Viljandin katu 3, II:ssa kimnaasissa Riian katu 30, kolledžiissa Riian katu 99 ja 9:ssa kansakoulussa Aian katu 48.

Koulunäyttely poikakimnaasissa, Riian katu 111, on avoinna kesäkuun 17 p:nä klo 12–19, kesäkuun 18 p:nä klo 10–17 ja kesäkuun 19 p:nä klo 10–17.30.

Kokoukseen saapuville suomalaisille ja eestiläisille opettajaille on myönnetty 50% rautatiealennus kokouksen kanslian antaman todistuksen nojalla.

Kokouksen jälkeen järjestetään yhteisiä retkeilyjä maaseudulle, joista saa tietoja kokouksen kanslistasta.

LYHYET KATSAUKSET ESITELMISTÄ

EESTIN MUINAISLINNOISTA.

Prof. H. Moora.

Linnat liittyvät muinaisen maanviljelyksen ja talonpoikaisyehtekunnan syntyiseen ja kehitykseen. Varhaisemman esihistorian (kivikauden) metsätyksestä ja kalastuksesta elantonsa hankkiva, vuoden- ja pyydystysaikojen mukaan puolitaitin vaeltavaa elämä viettävä ihminen ei tarvinnut eikä rakentanut linnaita. Eestissä ruvettiin rakentamaan linoja n. vuoden 1000 paikkeilla e. Kr. sen mukaan, missä määrin maatalous muuttui tärkeimmäksi elinkeinoksi ja maa kansan elättäjänä sai uuden arvon. Tätä maata ja tästä lähtien vakinaiseksi muuttunutta kotia tarvitsi puolustaa — ja niin syntyivätkin muinaislinnat.

Vanhimmat muinaislinnat ovat linoitettuja asuinpaikkoja, joissa aluksi asui yhdessä jokin suku viljellen yhteisesti ympäristössä olevaa maata ja myöskin puolustautuen yhteisesti. Asuinpaikka-linnojen aste on luonteenomaista ajanjaksole, jolloin yhteiskundajärjestys ei ollut vielä niin kehittyntä, että se olisi taannut yleisen turvallisuden laajemilla alueilla. Tämän asteen muinaislinnoja ovat Asvan linna Saarenmaalla ja Tallinnan lähellä sijaitsevan Irun linnuuren vanhin keskos.

Yhteiskunnallisen järjestyksen kehityksessä ja naapurien välisten suhteiden vakintuessa lisääntyi yleinen turvallisuus ja asuminen linoitusasumuksissa kävi tarpeettomaksi. Myöhemmin perustettiin muinaislinnoja vain sodanaikaisiksi turvapaikoiksi. Nyt eivät linoja rakentaneet enää yksityiset suvut tai kylät, vaan niitä rakensivat ja ylläpitivät sekä kokoontuivat niihin vaaran uhatessa yhteisesti puolustautumaan usean kylän ryhmät, saraskunnat, vieläpä saraskuntien ryhmät. Nimitämme tätä muinaislinnojen kehitystasetta saraskunnalliseksi muinaislinnoiksi. Esimerkkeinä tämän asteen muinaislinnoista mainittakoon Tarton lähellä sijaitseva Peedun linnavuori ja Irun muinaislinna. Nämä muinaislinnat ovat huomattavasti lujemmin suojattuja kuin muinaislinna-asumukset, ja pinta-alaltaan ne ovat usein pienempiä kuin viimeainitut. Nämä muinaislinnat sijaitsevat tavallisesti liikeneteiden varsilla tai teiden risteyksissä, joista maahan tunkeutunut vihollinen luonnon olojen pakosta usein joutui kulkemaan. Vaikkaakin näihin paikkoihin kokoontuttiin vain sodan ajaksi, on niissä ollut myöskin jonkun verran vakinaisia asukkaita vartiaina, tai on niissä asunut joskus muutama perhekin.

Laajemman yhteiskunnan intressit keskittyivät vähitellen edullisemmillä paikoilla sijaitseviin elinvoimaisiin keskuksiin. Rinnan niiden kansaa keskittyi sinne myös poliittinen toiminta ja voima. Syntyi suurempia yhteiskunnallisia poliittisia keskuksia. Viimeainitut lähettivät sotaan entistä suurempia joukkoja ja samalla kehittyi sodankäyntitaitokin. Entiset linnatkaan eivät riittäneet enää sotilaalliseen toimintaan, vaan tarvittiin vahvempia. Vain suuremmat

2. Rahtiuskasvatustyö Suomen kansakouluissa. Tar-
kastaja *P. Nurmi*.
3. Poikien käsityöt Suomen kansakouluissa. Opettaja
L. Kaisla (eest.).

Oppikouluosasto („Vanemuine“-teatterissa.)

- Klo 17 — 1. Matias Aleksanteri Castrén kansallisen tieteen san-
karina. Fil. tri, lehtori *J. Hanu* (eest.).
2. Eestin keskikoulu ja kinnaasi. Kouluneuvos maist.
J. Aavik (suom.).

Kouluhygienian osasto („Vanemuine“-teatte-
rissa.)

- Klo 17 — 1. Uusia näkökohtia kouluhygienian alalta. Koulu-
lääkäri tri *A. Ruotsalainen*.
2. Hammashygienian-kulttuurin edistäminen koulujen
kautta. Tri *E. Säga*.

- Klo 21.00—23.30 — Tutustumisilta „Vanemuine“-teatterissa. Ohjelmassa
mm. puheita, kuorolaulua, musiikkiesityksiä, lau-
suntoa. Kahvia.

SUNNUNTAINA, KESÄKUUN 18 P:NÄ

Klo 9.30—11.00 — Jumalanpalvelus Yliopiston kirkossa.

„ 12.00—14.00 — 2 yleisluentoa („Vanemuine“-teatterissa):

1. Kansakoulukasvatuksen perusteita ja uudistussuunni-
telmia Suomessa. Kouluneuvos *A. Salmela*.
2. Eestin koulun päivänsymyksiä. Ylijohtaja *T. Allto*.

„ 14.00—17.00 — Päivällisloma.

„ 17.00—20.00 — Käynti Eestin kansallismuseossa ja Tarton kaupungin
teekutsut Raadin puistossa.

„ 21.00—22.00 — Kulttuurifilmien esittelyä kino „Ateenassa“, Gustav-
Adolfi 10.

Koulunäyttely on avoinna sunnuntaina
klo 10—17.

MAANANTAINA, KESÄKUUN 19 P:NÄ

Klo 9.00—11.00 — 3 yleisluentoa („Vanemuine“-teatterissa).

1. Kouluhygieniasta Suomen kouluissa. Kouluylilä-
käri *A. A. Eyyinen* (eest.).
2. Eestin kouluputarhat. Seminaarinjohtaja tri *J. Port*
(eest.).
3. Kalevala opettaa elämisen-taitoa. Johtajat *J. Sirkka*
(eest.).

Klo 12.00—14.00 — Harrastuspiirit.

„ 12.00

Kansakouluosasto (Yliopiston auditoriossa,
Aia 46).

1. Keskustelua oppilaiden kirjeenvaihdosta ja opet-
tajavaihdosta Suomen ja Eestin välillä. Alustaa
opettaja *V. Horn*.
2. Elokuvantunti. Johtaja *M. Vellema* ja opettaja
J. Simre.

„ 12.00

Oppikouluosasto („Vanemuine“-teatterissa).

1. Työperiaatteen soveltaminen Suomen kouluissa.
Fil. tri, lehtori *U. Kuuskoski* (eest.).
2. Eestin keskikoulu ja kinnaasi. Opettaja maist.
J. Käosaar (suom.).

Kouluhygienian osasto („Vanemuine“-
teatterissa).

„ 12.00

1. Loman vaikutuksia oppilaitten ruumilliseen kehi-
tykseen. Koululääkäri tri *E. Alho* (eest.).
2. Eestiläisen kouluhygienian kehityksen suunta. Prof.
H. Madisson.

„ 14.00—17.00 — Päivällisloma.

„ 17.00—18.00 — Yleisluento:

Musiikkiopetus Eestin kouluissa. Lehtori *R. Päts*.
(suom.)
Kouluorkesterin esityksiä. Tarton 9: nnen kansakoulun
orkesteri. Johtaa op. *V. Maret*.

„ 18.00—19.00 — Kokouksen lopettajaiset.

Vapaa-ilta.

Koulunäyttely on avoinna maanantaina
klo 10—17.30.

TIISTAINA, KESÄKUUN 20 P:NÄ

Paluu Tallinnaan tai retkeilyä maaseudulle.

III SUOMALAIS-EESTILÄINEN KOULUKOKOUS

KOKOUKSEN KUNNIATOIMIKUNTA:

Opetusministeri *A. Jaakson*, Suomen lähettiläs ministeri *P. J. Hynninen*
Tarton ylipormestari *A. Tõnisson*.

KOKOUKSEN EESTIN PÄÄTOIMIKUNTA:

Ylijohtaja *P. Altoa* (puheenjohtaja), kouluneuvos *E. Elverk*, opettaja *P. Horm*
(yleistoimitsija), johtaja *J. Käis*, tarkastaja *J. Lang*, kansakoulunjohtaja *E. Murd-
maa*, kouluneuvos *K. Ollik*, toimittaja *J. Rummo*, rehtori *A. Veiderma* ja opet-
taja *A. Piibman*.

KOKOUKSEN SUOMEN PÄÄTOIMIKUNTA:

Kouluneuvos *A. Salmela* (puheenjohtaja), til. tri *A. Huuskonen*, opett. *S. Koivu-
lehto*, kansakouluntarkastaja *J. Laurila*, opettaja *U. Miettinen* (yleistoimitsija),
rehtori *P. Musikka*, maisteri *K. Mustonen*, opettaja *N. Oksanen* ja kansan-
opistonjohtaja *E. Pauvolainen*.

KOKOUKSEN TARTON PÄÄTOIMIKUNTA:

Tarkastaja *J. Lang* (puheenjohtaja), johtaja *J. Käis*, johtajatar *A. Koskel*,
opettaja *E. Looga* ja opettaja *E. Väldas*.

OHJELMA

PERJANTAINA, KESÄKUUN 16 P:NA

- Klo 14 — Suomalaisten vieraiden saapuminen Tallinnaan.
" 19 — Lähtö Tarttoon erikoisjunalla Baltian asemalta.
" 22 — Saapuminen Tarttoon ja majoitus.

LAUANTAINA, KESÄKUUN 17 P:NA

- Klo 10.15—11.45 — Kokouksen avajaiset „Vanemuine“-teatterissa.

Ohjelma:

Kuorolaulua:

- Ärka üles isamaa A. Läte.
Su Põhjamaa päikese kullast T. Vettik
Eestin opettajainkuoro. Johtaa *J. Veltik*.
Avajaispuhe. Ylijohtaja *P. Altoa*.
Puhe. Ministeri *A. Jaakson*.
Puhe. Suomen lähettiläs ministeri *P. J. Hynninen*.
Kuorolaulua:
Suomen laulu F. Pacius.
Isänmaalle J. Sibelius
Sortavalan seminarin kuoro. Johtaa lehtori *L. Härkönen*.
Tervehdyksiä.
Mu isamaa. Maamme.

- Klo 12.00—14.00 — 3 yleisluentoa („Vanemuine“-teatterissa):

1. Eestin muinaislinnoista. Prof. *H. Moora* (suom.).
2. Suomen oppikoulukasvatuksen perusteet ja lähempi järjestely. Fil. tri, kouluneuvos *N. Kallio* (eest.).
3. Eestin nuorisojärjestöistä. Kansakouluntarkastaja *G. Reial* (suom.).

- Klo 14.00—17.00 — Päivällisloma.

Koulunäyttely poikakimnaasissa, Riia 111, on
avoinna klo 12—19.

- Klo 17.00—19.00 — Harrastuspiirit.

Kansakouluosasto („Vanemuine“-teatterissa.)

- Klo 17 — 1. Koulunuudistustyöstä Eestissä. Johtaja *J. Käis* (suom.).

KOKOLKON
III SUOMALAIS-EESTILÄINEN

TARTOSSA
KESÄKUUN 17-19 P.N.A. 1939

344/38

9/5/39
09/42

Matku Eestis.

Pärast koolikongressi korraldatakse omnibustel järgmised matkad:

Põhja-Eestisse: Tartu — Kukulinna — Jõgeva — Porkuni — Rakvere — Aseri — K-Järve — N-Jõesuu — Narva — Oru — Ontika — Jõhvi — Mustvee — Tartu. Km üle 500. Kestus 2 päeva. Osavõtjate arv 40—80. Sõiduhind 9 kr. Muud kulud 3—5 kr.

Lõuna-Eestisse: 1. Tartu — Ulla — Puhja — Vapramäe — Elva — Rõngu — Puka — Otepää — Kanepi — Antsla — Rõuge — Haanja — Võru — Vastseliina — Irboska — Petseri — Lobotka — Rääpina — Ahja — Kaagvere — Luunja — Tartu. Km üle 400. Kestus 2 päeva. Osavõtjate arv 40—70. Sõiduhind 7 kr. Muud kulud 1,50—2,50 kr.

2. Tartu — Otepää — Puka — Jõgevaste — Tõrva — Helme — Taagepera — Karksi-Nuia — Oisu — Viljandi — Pulatu — K-Nõmme — Pärnu — Sindi — Tori — Türi — Põltsamaa — Tartu. Km 480. Kestus 2 päeva. Osavõtjate arv 40—80. Sõiduhind 8 kr. Muud kulud 3—5 kr.

3. Tartu — Vahi — Äksi — Kaarepere — Jõgeva — Laiuse — M-Magdaleena — Ellistvere — Kukulinna — Tartu. Km 140. Kestus 1 päev. Osavõtjate arv 40. Sõiduhind 2,50 kr.

4. Tartu — Nõo — Vapramäe — Elva — Rõngu — Otepää — Pangodi — Tartu. Km 140. Kestus 1 päev. Osavõtjate arv 40. Sõiduhind 2,50 kr.

Osavõtjaid registreeritakse kongressi matkabüroos „Vanemuises“ laupäeval 17. juunil k. 12—17. Registreerimisel tuleb sõiduhind tasuda

Retkeilyjä Eestissä.

Koulukokouksen jälkeen järjestetään retkeilyjä linja-autoilla:

Pohjois-Eestiin: Tartu — Kukulinna — Porkuni — Rakvere — Aseri — K.-Järve — N.-Jõesuu — Narva — Oru — Ontika — Jõhvi — Mustvee — Tartu. Yli 500 km. Matka kestää 2 päivää. Osanottajien määrä 40—80. Matkalippu Ekr. 9:00. Muita menoja Ekr. 3:00—5:00, jokainen maksaa sen itse.

Etelä-Eestiin: 1. Tartu — Ulila — Puhja — Vapramäe — Elva — Rõngu — Puka — Otepää — Kanepi — Antsla — Rõuge — Haanja — Võru — Vastseliina — Irboska — Petseri — Lobotka — Räpina — Ahja — Kaagvere — Luunja — Tartu. Yli 400 km. Matka kestää 2 päivää. Osanottajien määrä 40—80. Matkalippu Ekr. 7:00. Muita menoja Ekr. 1:50—2:50, jokainen maksaa sen itse.

2. Tartu — Otepää — Puka — Jõgeveste — Tõrva — Helme — Taagepera — Karksi-Nuia — Oisu — **Viljandi** — Pulatu — K.-Nõmme — **Pärnu** — Sindi — Tori — Türi — Pilstvere — Põltsamaa — Tartu. Km. 480. Matka kestää 2 päivää. Osanottajien määrä 40—70. Matkalippu Ekr. 8:00. Muita menoja Ekr. 3:00—5:00, jokainen maksaa sen itse.

3. Tartu — Vahi — Äksi — Kaarepere — Jõgeva — Laiuse — M.-Magdaleena — Elistvere — **Kukulinna** — Tartu. Km. 140. Matka kestää 1 päivä. Osanottajien määrä 40. Matkalippu Ekr. 2:50.

4. Tartu — Nõo — Vapramäe — Elva — Rõngu — Otepää — Pangodi — Tartu. Km. 140. Matka kestää 1 päivä. Osanottajien määrä 40. Matkalippu Ekr. 2:50.

Retkeilyistä osanottajien täytyy ilmoittaa ja suorittaa maksu kokouksen matkatoimistoon „Vanemuine“-teatterissa lauantaina, kesäkuun 17 p:nä, klo 12—17.